

Les mil cares del racisme

L'escriptora Najat El Hachmi explica que «migrar et canvia la vida, però migrar no és la vida»

Najat El Hachmi. Foto: Adrià Costa

"Els altres no ens sentim diferents, si no fos perquè ens ho diuen o ens ho fan sentir massa sovint". Najat El Hachmi començava així la conferència anomenada *Nosaltres, els no altres* en el marc del cicle de conferències *Viure amb els altres-Reflexions a l'escola* (https://www.fundaciocollserola.cat/intranet/pdfs/Programa_reflexions_escola_versio_llarga.pdf) , organitzada per la Fundació Collserola (<https://www.fundaciocollserola.cat/>) .

Els altres són les persones que, com ella, provenen d'un altre país i cultura i qui, per més anys que faci que són, en aquest cas, al nostre país, no deixen de sentir-se exclosos d'un *nosaltres* del qual els agradaria formar part. "Molts no acabem d'aterrar. Molts hem vingut de petits o hi hem nascut. A molts, ens han sortit cabells blancs, aquí, o se'ns han mort éssers estimats, aquí, o ens hi han nascut fills. Fills que potser encara seguiran sent *els altres*".

El Hachmi reivindica el dret a no sentir-se permanentment desarrelats i insisteix que reclamar el dret a la pertinença no vol dir oblidar els orígens, "ja que som aquí gràcies al coratge dels pioners que es van atrevir a migrar".

Volem ser ciutadans de ple dret

Najat El Hachmi ens ha intentat fer sentir als dos-cents assistents del col·legi del barri de Sarrià on

tenia lloc la conferència una mica (només una mica) a la seva pell més bruna. "Migrar et canvia la vida, però migrar no és la vida. Un immigrant és molt més que una persona que migra, és una persona amb tots els elements d'una vida". Així, reivindica que es deixi de tractar els immigrants com si fossin personatges plans, que no evolucionen, com simples fotografies en el moment d'arribada. "Emigrar és un circumstància, no una característica. Ningú no vol repetir el trànsit. Ningú té per projecte vital anar d'un lloc a un altre. No pas els qui ho fan per sobreviure, els qui no ho han fet mai com a turistes".

Racisme administratiu

Ens explica el cas d'un familiar proper que rep, per fi, una carta de la qual depenen infinitat de coses de la seva vida: es tracta de la resolució de la seva nacionalitat. Va ser positiva després de quatre anys d'espera, dos anys de tràmits administratius, deu de residència legal ininterrompuda, a més d'haver de passar un examen que no aproven els diputats del Congrés (ho sabem perquè el programa *El Intermedio* en va fer una prova fent-los les mateixes preguntes de ciutadania que no van saber respondre). L'obtenció de la nacionalitat és tot un periple; ara, per fi, podrà votar, oposar, tenir càrrecs polítics si vol, moure's tranquil·lament per l'espai Schengen, treballar a qualsevol país de la Unió Europea. Tot això per passar de resident legal a nacionalitzat. No en va aquest seguit de situacions administratives són un tema que provoca una angoixa permanent a totes les persones nouvingudes.

Molt més flagrant són els casos de les dones reagrupades, aquelles que poden venir amb els seus pares o marits gràcies al reagrupament familiar i a qui se'ls permet residir, però no treballar. Són les mateixes a qui tothom dirà que s'integrin, que es rebel·lin, que es treguin el vel, sense conèixer-ne la situació administrativa que les fa absolutament dependents dels seus homes. Així, El Hachmi afirma: "L'exclusió és invisible als ulls dels que no coneixen aquesta realitat. L'administració t'aïlla". I posa l'exemple dels manters, que van arribar i van treballar i en quedar-se sense feina, van perdre també la legalitat.

El feixisme

"Si haguéssim rebut una quarta part de totes les ajudes que diuen que ens han donat només pel fet de ser estrangers, seríem milionaris. Els que diuen coses com aquesta, que els immigrants s'enduen les ajudes socials, són els mateixos que titllen les feministes de feminazis i que a la vegada utilitzen el feminisme per justificar el seu odi racista, acusant els immigrants de ser els qui més abusen de les dones. Són els que volen més mà dura amb els immigrants que amb els no immigrants". Curiosament, El Hachmi ens comenta el cas del directiu de VOX de mare guineana i assenyala: "Compte, que hi ha immigrants que han oblidat que els immigrants que arriben ara són els ells del passat i molts sembla que diguin «ajudes, fins a mi i prou» i ara volen que no en vinguin més".

El racisme pur i dur ara s'articula en els discurs de l'extrema dreta. El Hachmi, que de petita va anar a una escola de Vic, destaca: "No hem d'oblidar que aquí en som pioners. Que a Vic, al 2003, va ser on va aparèixer Plataforma per Catalunya i que al 2011 va treure seixanta-vuit regidors al territori català. Per tant, no ens tinguem per menys racistes que els que han votat ara VOX a Andalusia".

Ens preguntem tots plegats, els assistents, què hem de fer quan els governs europeus deixen que els immigrants es morin al mar. O davant de partits polítics que defensen que els immigrants no tinguin accés a la sanitat i, per tant, sigui habitual veure'ls morir a les portes d'un l'hospital. És a dir, davant dels qui defensen que la condició d'ésser humà passi a un segon terme en detriment de la condició d'immigrant.

Racisme sistèmic

La segregació urbanística és un dels grans problemes que no permet als *altres* ser part de la

societat: hi ha barris sencers on no hi ha *nosaltres*, només *altres*. Barris degradats i empobrits on els *nosaltres* no viurien mai. La gent no viu als barris degradats perquè els agradi estar junts, entre ells, sinó perquè no tenen més opció. Tothom assumeix que algú escull cobrar menys per voluntat pròpia, però el que és un fet és la desigualtat econòmica i uns alts índex de temporalitat laboral i atur per part dels immigrants.

El mateix passa als col·legis. Afirma El Hachmi que hi ha segregació escolar com a conseqüència directa de la segregació urbanística. De manera que es creen escoles amb una configuració d'alumnes sense *altres* que no té res a veure amb la vida real. Escoles on els pares prioritzen que no hi hagi alumnes d'origen immigrant versus el projecte educatiu de centre. I s'entra així en un cercle viciós en detriment d'una societat que advoqui per la igualtat oportunitats.

Un dels altres aspectes dels quals ens fa una mica més conscients Najat El Hachmi és del paternalisme dels *nosaltres*, i ens explica: "Quan algú se situa en superioritat per compadir-se del patiment d'un altre, nega allò que aquest altre viu, en rebaixa la dignitat, l'infantilitza. No per ser immigrants necessitem ser tutelats, no volem ser víctimes sinó assenyalar els mecanismes que ens exclouen de manera sistemàtica".

Masclisme i lleis del silenci

"Si a una escola arriba una nena de 4 anys amb mocador, la direcció de l'escola s'ha de plantar, perquè això és fonamentalisme". És el que ha respost Najat El Hachmi a la pregunta de com hem de respondre a l'escola si un nen petit ens pregunta per què una companya porta mocador. "Em miro el tema del hijab des del feminisme i per a mi és totalment masclista. No ho trobo justificable".

A propòsit de les llums i ombres de la religió musulmana, com de totes les altres, assenyala, ens parla de la llei del silenci, una situació en la qual es troben dones, filles d'immigrants procedents del món àrab musulmà, i on es van solapant lleis del silenci que et diuen que no expliquis el que has viscut com a dona. Violències explícites i simbòliques que has experimentat des de petita. "Que llavors, de nena -diu El Hachmi- ja et xoca. Però l'educació que reps fa que les normalitzis i les interioritzis". Posa l'exemple de la segregació entre nens i nenes des de ben petits a les escoles i la repetició contínua de no explicar res del que estàs veient. "T'inculquen vergonya, com si fossis tu la culpable d'aquesta violència. A més, es van acumulant a altres lleis del silenci. Aquesta llei patriarcal s'acumula a una altra, fruit de la por a ser rebutjats: No ho expliquis perquè, si no els altres tindran motius per discriminar-nos".

I acaba amb tota una proclama: "El racisme s'acaba convertint en una doble llei del silenci per a les dones. I fins i tot, la que té a veure amb la prevenció de cara a fomentar aquests estereotips des de fora: es nega el masclisme en determinats col·lectius (i parlo dels musulmans, per no promoure la islamofòbia). Així, es creen situacions paradoxals com ara que les mateixes persones que proclamen *fuera vuestros rosarios de nuestros ovarios* són les mateixes que diuen que s'ha de tolerar el vel".

Foto: Fundació Collserola

Què: el cicle de conferències *Viure amb els altres-Reflexions a l'escola* (https://www.fundaciocollserola.cat/intranet/pdfs/Programa_reflexions_escola_versio_llarga.pdf) , organitzada per la Fundació Collserola (<https://www.fundaciocollserola.cat/>) .

On: diversos espais, podeu consultar-ne el programa aquí (https://www.fundaciocollserola.cat/intranet/pdfs/Programa_reflexions_escola_versio_llarga.pdf) .

Quan: les properes seran el 26 de febrer i l'11 de març del 2019.